

Kancelarija za ravnopravnost

P ♀ ⚭ ♂ V A

Podgorica, oktobar 2003.

Izlaganje na okruglom stolu “Svjetski samit o informacionom društvu i rodna ravnopravnost” u Beogradu, 17. oktobra 2003.

Prema Klarkovom zakonu revolucionarnih ideja (jednom iz zbirke Marfijevih zakona) svaka revolucionarna ideja - u nauci, politici, umjetnosti ili bilo čemu - izaziva tri stepena reakcije koji se mogu sažeti u tri rečenice:

- 1- To je nemoguće - ne traćimo vrijeme.
- 2- Moguće je ali ne vrijedi truda.
- 3- Svo vrijeme sam govorio da je to dobra ideja.

Priču o rodnoj ravnopravnosti u Crnoj Gori moguće je ispričati po ovim tezama.

Priča prva: to je nemoguće

U Crnoj Gori između muškaraca i žena klackalica ravnopravnosti je u ravnoteži samo kada se upoređuju po broju u ukupnoj populaciji. U svim drugim slučajevima to je nemoguće. Nemoguće jer je potpuno normalno da je više muškaraca tamo gdje je stvarna moć, a da su žene prisutnije u porodici.

Još uvijek u Crnoj Gori problem ravnopravnosti polova nije moguće adekvatno kvantifikovati tako da se priča zasniva na osnovu posrednih statističkih podataka, činjenica prezentovanih u medijima, iskustava NVO-a i pojedinih istraživanja.

Činjenica je da je ekonomski položaj žena u najbližoj vezi sa političkom moći pa je nepovoljan položaj zastupljenosti žena u politici najbolji pokazatelj neravnopravnosti. U Skupštini RCG je nešto manje od 11% žena, u Vladi od 16 ministara dvije su žene, Crna Gora ima 21 opštinu i samo na čelu jedne je žena, a malo ih je u tijelima Sindikata i političkih partija.

Možda je, ipak, najslikovitije dati podatke o zaposlenim na Univerzitetu Crne Gore (podaci su za školsku 2001./02.):

- među asistentima pripravnicima je 61,30% žena,
- među vanrednim profesorima ih ima 30,90%,
- dok ih je među redovnim profesorima 7,80%.

Da nije tačan podatak sigurno bi mnogi rekli: to je nemoguće.

Priča druga: **moгуće je ali ne vrijedi truda**

Uspostavljanje rodne ravnopravnosti nije moguće ako se ne ukaže jasno na sva mjesta gdje se uspostavljaju ili održavaju odnosi neravnopravnosti, a katkad i diskriminacije.

Važećim propisima, od Ustava do podzakonskih akata, proklamuje se ravnopravan tretman polova. U propisima je sve idealno izjednačeno u pravima i obavezama među polovima, ali je u praksi drugačije. Odgovor na pitanje zašto je to tako vjerovatno je u tradicionalnom i patrijarhalnom okruženju i zbog pasivnog odnosa, ne malog broja, žena prema tome.

Da bi se promijenila trenutna rodna uloga žene neophodno je daleko veće učešće žena u sistemu vlasti, tj. u organima odlučivanja kako u politici tako i u ekonomiji i svim drugim oblastima.

Pored toga potrebno je i uspostaviti institucionalne mehanizme koji će se baviti kreiranjem politike u ovoj oblasti, istraživanjima, izradom propisa koji će tretirati pitanje balansa među polovima na pravi način i koji će biti direktni partneri NVO-ima.

U Crnoj Gori su zbog toga uspostavljena dva mehanizma. U Skupštini RCG 2001.godine je osnovan Odbor za ravnopravnost polova, a u martu ove godine Vlada je osnovala Kancelariju za ravnopravnost polova.

Mehanizmi postoje. Angažovani u njima se trude da ih opravdaju. Mnogi se pitaju: vrijedi li to truda.

Priča treća: **svo vrijeme sam govorio da je to dobra ideja**

Žene u Crnoj Gori hoće da promijene postojeće stanje. Hoće da učine više za sebe ali i za druge tako što će se više angažovati i tako uspjeti da utiču na liste prioriteta u politici i javnom životu. Pokazuju da politika nije samo rasprava o raspodjeli vlasti i funkcija, odlučivanje o ratu i miru, izborima, političkim partijama već da je politika i tretman žene u društvu i porodici, reproduktivna prava i slobode, eliminisanje svih oblika nasilja prema ženama, iste mogućnosti u obrazovanju i zapošljavanju.

Pokazuju da je društvo u čijem razvoju na ravnopravan način utiču i muškarci i žene humanije i prosperitetnije. To je društvo spremnije za promjene i za izazove koje nudi XXI vijek.

Uvijek se za žene vezivalo heklanje i pravljenje mreže. Pauci su takođe u toj priči. Samo je kvalitet mreže drugačiji.

Posljednjih godina svijet je pokriven novom vrstom mreže. Internet spaja i nudi sve što čovjek misli da mu treba: i informacije i zapise znanja gomilanih vjekovima. Ako je svaka ljudska duša po jedan lični softver da li će mreža imati dovoljno petlji ako se isključe ženske duše? Da li bi tada mrežom bila ulovljena sva potrebna znanja?

Naravno da je potrebno da žene ravnopravno učestvuju u kreiranju društva u kome žive i njegove budućnosti. Zato sam svo vrijeme i govorila da je to dobra ideja.

Nada Drobnjak
Šefica Vladine Kancelarije
za ravnopravnost polova